

Sygn. akt II Ca 317/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 maja 2015 r.

Sąd Okręgowy w Kielcach II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Monika Kośka

Sędziowie: SSO Beata Piwko

SSO Rafał Adamczyk

Protokolant: sekr. sądowy Karolina Chrapkiewicz

po rozpoznaniu w dniu 12 maja 2015 r. w Kielcach

na rozprawie

sprawy z powództwa E. D.

przeciwko (...) S.A. z siedzibą w Ł.

o zapłatę

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Rejonowego w Sandomierzu

z dnia 30 grudnia 2014 r. sygn. I C 437/14

zmienia zaskarżony wyrok w punkcie II (drugim) i zasądza od (...) S.A. z siedzibą w Ł. na rzecz E. D. (...),38 (trzy tysiące czterysta czterdzieści cztery 38/100) złotych; zasądza od (...) S.A. z siedzibą w Ł. na rzecz E. D. 473 (czterysta siedemdziesiąt trzy) złote tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt II Ca 317/15

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 30 grudnia 2014 r. Sąd Rejonowy w Sandomierzu zasądził od pozwanego (...) S.A. z siedzibą w Ł. na rzecz powódki E. D. kwotę 35.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 30 grudnia 2014 r. do dnia zapłaty (pkt I), w pozostałej części powództwo oddalił (pkt II) oraz orzekł o kosztach procesu (pkt III) .

Sąd Rejonowy ustalił, że w wypadku drogowym jaki miał miejsce w dniu 11 sierpnia 2006 r. w miejscowości S. z winy A. S. kierującego pojazdem m-ki p. nr rej. (...) zginęła S. G.- matka powódki. Pojazd, którym kierował sprawca zdarzenia korzystał z ochrony ubezpieczeniowej w zakresie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych na podstawie zawartej umowy ubezpieczenia ze stroną pozwanego. W toku postępowania likwidacyjnego powódka otrzymała od pozwanego na podstawie decyzji z dnia 24 marca 2014 r. tytułem zadośćuczynienia za śmierć matki kwotę 15.000 zł .

Sąd Rejonowy uznał, że w zaistniałych okolicznościach sprawy z uwagi na rozmiar doznanej przez powódkę krzywdy, ustalony w oparciu o opinię biegłego psychologa E. M., kwota ta nie stanowi sumy odpowiedniej, rekompensującej doznane przez powódkę cierpienia psychiczne i fizyczne. Sąd Rejonowy przyjął, że odpowiednią sumę zadośćuczynienia należą powódce na podstawie art. w art. 448 k.c. w zw. z art. 24 §1 k.c. stanowi kwota 50.000 zł. Uwzględniając wyplaconą od ubezpieczyciela kwotę 15.000 zł, Sąd zasądził na rzecz powódki kwotę 35.000 zł z odsetkami od dnia wyrokowania. Sąd oddalił powództwo co do żądania odsetek od daty wcześniejszej wskazując, że ustalenie wysokości zadośćuczynienia następuje według stanu rzeczy istniejącego w chwili zamknięcia rozprawy, a zatem uzasadnione jest przyznanie odsetek od tej daty.

Apelację od tego wyroku wniosła powódka zaskarżając go w punkcie II (drugim) w zakresie oddalenia żądania o zasądzenie odsetek od kwoty 35.000 zł liczonych od dnia 25 marca 2014 r. do dnia 29 grudnia 2014 r.

Zarzuciła naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię art. 481 k.c. oraz przez niezastosowanie art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 22.05.2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych i w konsekwencji przyjęcie, że odsetki należą się od dnia orzekania, a nie od daty 25.03.2014 r., tj. od dnia zakończenia postępowania likwidacyjnego przez pozwanego.

W oparciu o powyższe zarzuty wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i zasądzenie od pozwanego na swoją rzecz kwoty 3444, 38 zł od dnia 25.03.2014 r. do dnia 29.12.2014r., oraz kosztów procesu za II instancję, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Apelacja zasługuje na uwzględnienie.

Rację ma bowiem skarżąca, iż w ustalonym stanie faktycznym, błędnie Sąd Rejonowy zasądził odsetki od ustalonego zadośćuczynienia od dnia wyrokowania, zamiast od dnia 25 marca 2014 r., tj. od dnia następnego po wydaniu decyzji kończącej postępowanie likwidacyjne.

Sąd Okręgowy dostrzega, że kwestia daty wymagalności odszkodowania w postaci zadośćuczynienia nie jest w orzecznictwie postrzegana jednolicie. W części rozstrzygnięć prezentowany jest pogląd, zgodnie z którym roszczenie o zapłatę zadośćuczynienia jest roszczeniem bezterminowym. Tym samym zgodnie z art.455 k.c. wymagalność tego rodzaju roszczenia następuje bezpośrednio po wezwaniu dłużnika przez wierzyciela do jego zapłaty, a więc w dniu następnym do otrzymania wezwania do zapłaty, ewentualnie z doliczeniem pewnego okresu niezbędnego do przeanalizowania przez dłużnika zasadności żądania (por. wyroki Sądu Najwyższego, z dnia 12 lipca 2002 r., sygn. akt V CKN 1114/00, nie publ., z dnia 18 lutego 2010 r., sygn. akt II CSK 434/09, nie publ., z dnia 22 lutego 2007 r., sygn. akt I CSK 433/06, nie publ.). Ponadto wskazuje się, że obecnie funkcja odszkodowawcza odsetek przeważa nad ich funkcją waloryzacyjną. W tej sytuacji zasądzenie odsetek od daty wyrokowania prowadzi w istocie do ich umorzenia za okres sprzed daty wyroku i stanowi nieuzasadnione uprzywilejowanie dłużnika, skłaniając go niekiedy do jak najdłuższego zwlekania z opóźnionym świadczeniem pieniężnym, w oczekiwaniu na orzeczenia sądu znoszące obowiązek zapłaty odsetek za wcześniejszy okres.

Odmienne stanowisko, do którego przychylił się Sąd Rejonowy sprowadza się do twierdzenia, że zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę, mimo treści art. 455 k.c. wymagalne jest, przy uwzględnieniu art. 316 k.p.c., dopiero z dniem wyrokowania. Tym samym zobowiązany pozostaje w opóźnieniu w zapłacie dopiero od tego dnia i od niego należą się odsetki za opóźnienie (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 8 grudnia 1997 r., sygn. akt I CKN 361/97, nie publ.; z dnia 20 marca 1998 r., sygn. akt II CKN 650/97, nie publ.; z dnia 4 września 1998 r., sygn. akt II CKN 875/97, nie publ.; z dnia 9 września 1999 r., sygn. akt II CKN 477/98, nie publ.). Zwolennicy tego poglądu podkreślają, że rozmiar szeroko rozumianej szkody, a więc zarówno majątkowej, jak i niemajątkowej, ustala się uwzględniając czas wyrokowania.

W ocenie Sądu Okręgowego żadne z tych stanowisk nie może zostać uznane za jednoznacznie, czy wyłącznie prawidłowe. Przede wszystkim podkreślenia wymaga, że wprawdzie zasądzenie pieniężnego zadośćuczynienia i określenie jego wysokości w pewnym zakresie pozostaje w kompetencji sądu, jednakże możliwość takiego rozstrzygnięcia nie oznacza dowolności ocen sądu, a jest jedynie konsekwencją niewymiernego w pełni charakteru okoliczności decydujących o doznaniu krzywdy i jej rozmiarze. Mimo więc pewnej swobody sądu przy orzekaniu o zadośćuczynieniu, wyrok zasądający zadośćuczynienie nie ma charakteru konstytutywnego, lecz deklaracyjny (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 2004 r., sygn. akt I CK 131/03, OSNC 2005, Nr 2, poz. 40, z dnia 17 listopada 2006 r., sygn. akt V CSK 266/06, nie publ., z dnia 26 listopada 2009 r., sygn. akt III CSK 62/09, nie publ.). Tym samym terminem, od którego należą się odsetki za opóźnienie w zapłacie zadośćuczynienia za krzywdę, może być, w zależności od okoliczności sprawy, zarówno dzień poprzedzający wyrokowanie o zadośćuczynieniu, jak i dzień tego wyrokowania. Domaganie się odsetek od zasądzonego zadośćuczynienia od daty wezwania do zapłaty jest usprawiedliwione we wszystkich tych sytuacjach, w których krzywda pokrzywdzonego istniała i była już znana w tej właśnie chwili (wskazywany już wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 lutego 2007 r., sygn. akt I CSK 433/06, LEX nr 274209, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 lutego 2010 r., sygn. akt II CSK 434/09, LEX nr 602683). Istotne jest przy tym nie tylko to, czy dłużnik znał wysokość żądania uprawnionego, ale także to, czy znał lub powinien znać okoliczności decydujące o rozmiarze należnego od niego zadośćuczynienia. Jeżeli bowiem w danym przypadku występowanie krzywdy oraz jej rozmiar są ewidentne i nie budzą większych wątpliwości, trzeba przyjąć, że odsetki powinny być naliczane od dnia wezwania do zapłaty od kwoty, która była wówczas usprawiedliwiona.

W rozważanej sprawie okoliczności decydujące o zasadności żądania zadośćuczynienia, istniejące w dacie wezwania ubezpieczyciela do zapłaty, co miało miejsce 8 lutego 2014 r. (akta szkodowe k. 145) nie uległy zmianie w stosunku do daty wyrokowania. Stan faktyczny stanowiący podstawę sformułowanego żądania skierowanego do pozwanego w ramach postępowania likwidacyjnego i istniejący w dacie wydania decyzji z dnia 24 marca 2014 r. wypłacającej świadczenie był tożsamy z tym ustalonym przez Sąd i z kolei stanowiącym podstawę rozstrzygnięcia. Co więcej pozwany wydając w postępowaniu likwidacyjnym decyzję przyznającą zadośćuczynienie uznał swoją odpowiedzialność co do zasady, a jedynie zakwestionował wysokość żądanej z tego tytułu sumy. Przepis art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz.U.2013.392 j.t. ze zm.) nakłada na ubezpieczyciela obowiązek spełnienia świadczenia w terminie trzydziestu dni od daty zawiadomienia o szkodzie. Świadczenie ubezpieczyciela ma zatem charakter terminowy. Stąd też odsetki za opóźnienie w zapłacie zadośćuczynienia należnego uprawnionemu należą się już od tej chwili, czemu nie stoi na przeszkodzie to, że wysokość świadczenia jest ostatecznie kształtowana przez sąd. Pozwani nie wykazali żadnych szczególnych okoliczności, uzasadniających ustalenie biegu początkowego odsetek od dnia wyrokowania/uprawomocnienia orzeczenia, zaś nie spełniając dobrowolnie świadczenia i wdając się w spór sądowy ponosili ryzyko przegrania procesu oraz popadnięcia w opóźnienie już od dnia następnego po dokonaniu odmowy spełnienia świadczenia na rzecz powódki. Żądanie skapitalizowanych odsetek ustawowych za okres od dnia 25 marca 2014 r. do dnia 31 29 grudnia 2014 r. w kwocie 3444,38 zł okazało się zatem uzasadnione.

Z powyższych względów Sąd Okręgowy na podstawie art.386 §1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok w punkcie II (drugim) w ten sposób, że zasądził od (...) S.A. z siedzibą w Ł. na rzecz E. D. kwotę 3444,38 zł.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art.98 k.p.c. Na kwotę 473 zł złożyła się opłata od apelacji - 173 zł oraz wynagrodzenie pełnomocnika powódki r.pr. K. J. w kwocie 300 zł ustalonej na podstawie §6 pkt 3 w zw. z §12 ust.1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.

SSO B.Piwko SSO M.Kośka SSO R.Adamczyk